

STORTINGET

Representantforslag 180 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Kjersti Toppe

Dokument 8:180 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Kjersti Toppe om tiltak for å sikre pasienter trygg utskrivning og verdig transport fra sykehus

Til Stortinget

Bakgrunn

VG har gjennomført et omfattende innsyn og analyser av alle grønne (ikke-akutte) turer ved landets AMK-sentraler (VG 15. juni 2019). Turene har gått fra sykehus til pasientens hjem/private adresse, sykehjem eller annen (kommunal) institusjon. Analysene viser at det i 2018 ble kjørt minst 1 546 turer med eldre over 74 år ut av sykehusene mellom klokken 22.00 og 07.00. Ved minst 461 av turene var pasientene 90 år eller eldre. Minst 603 av turene gikk fra sykehuset mellom midnatt og klokken 05.00. En rekke AMK-sentraler har mangler ved registreringen. Det betyr at det reelle antallet natttransporter kan være enda høyere.

Ved AMK-sentralene for Oslo, Østfold og deler av Akershus var natttransporten av eldre i 2018 mer enn dobbelt så høy som i 2012, da samhandlingsreformen trådte i kraft. I Vestfold og Telemark er økningen enda større (151 prosent økning). Like stor økning har skjedd i Drammen. Men det finnes også foretak der natttransport ikke praktiseres, som i Førde.

Hjemtransport av pasienter nattetid bryter med viktige verdier i helsetjenesten og prinsipper for pasientbehandling. Den store økningen av natttransporter er etter forslagsstillernes syn en konsekvens av at spesialisthelsetjenesten er for lite verdistyr, og at dagens syke-

hus er presset med sprengt kapasitet. Regjeringen har ikke har fulgt opp samhandlingsreformen, og det tillates reduksjon av sengekapasiteten og kutt i ambulansetjenesten. Ambulansetjenesten må prioritere hasteoppdrag, og konsekvensen er at man må nedprioritere gamle syke som skal transporteres hjem. For å sikre effektiv drift er det heller ikke uvanlig at selv eldre, skrøpelige pasienter må bytte ambulans ved lange avstander. Innsatsstyrt finansiering kombinert med kommunal betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter er i tillegg veldig sterke økonomiske incentiver for hurtig utskrivning fra sykehus.

Forslagsstillerne viser til at Riksrevisjonen i 2016 leverte sin rapport om ressursutnyttelse og kvalitet i helsetjenesten etter innføringen av samhandlingsreformen, jf. Dokument 3:5 (2015–2016). Riksrevisjonen advarte om at sentrale forutsetninger for reformen ikke var på plass. Samlet ble antallet liggedager i sykehus redusert med 308 000 fra 2010 til 2014. Nær halvparten av denne reduksjonen har kommet for personer over 80 år. Flesteparten av kommunene rapporterte om at pasienter ble skrevet ut for tidlig til kommunene. Riksrevisjonen vurderte at det var grunn til å følge utviklingen med rask utskrivning til kommunene nøye. Forslagsstillerne viser til representantforslag fra Kjersti Toppe og Liv Signe Navarsete, Dokument 8:19 S (2018–2019), jf. Innst. 206 S (2018–2019), og at regjeringspartiene ved behandlingen av dette avviste forslaget om å evaluere samhandlingsreformen.

Forslagsstillerne viser til at det over år har skjedd en omlegging av spesialisthelsetjenesten i retning av mer poliklinikk og dagbehandling, med nedlegging av sengeplasser. Spørsmålet er om denne omleggingen har gått for langt, og om dette særlig har gått ut over tilbudet til eldre, skrøpelige pasienter med størst behov. For-

slagsstillerne viser til følgende sitat fra Nasjonal helse- og sykehusplan (Meld. St. 11 (2015–2016)):

«Økningen i liggedager og døgnbehandling i årene framover reflekterer økningen i antall eldre med behov for sykehustjenester. Selv om trenden med overgang til mindre belastende behandlingsformer fortsetter, er det grunn til å tro at eldre også framover vil ha et større behov for døgnbehandling sammenlignet med yngre pasienter. For gruppen over 65 år er det beregnet at behovet for døgn- og dagbehandling vil øke med cirka 60 prosent fram mot 2030. Dette betyr økt behov for sengekapasitet.»

Forslagsstillerne mener ut fra dette at sengekapasiteten ved norske sykehus må økes.

Forslagsstillerne viser til forskrift om kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter, som blant annet har som formål å sikre gode pasientforløp. VGs avsløring om nattransporter viser at pasienter likevel ikke har vært sikret gode pasientforløp. Ifølge forskrift er det lege i spesialisthelsetjenesten som vurderer når en pasient i somatisk døgnavdeling er utskrivningsklar. Forslagsstillerne mener at pasienten selv, pårørende og kommunehelsetjenesten må få reell medbestemmelse i denne prosessen. For den eldre, skrøpelige pasient med behov for kommunale helse- og omsorgstjenester må spesialisthelsetjenesten kalle inn relevante samarbeidspartnere før utskrivning for å starte arbeidet med en samlet plan for utskrivning, videre behandling og oppfølging.

Forslagsstillerne viser til at spesialisthelsetjenesteloven slår fast at pasienter med behov for komplekse eller langvarige og koordinerte tjenester etter loven skal få oppnevnt koordinator og tilbud om å få utarbeidet individuell plan. Forslagsstillerne vil understreke at eldre, ofte skrøpelige pasienter nettopp har behov for komplekse og langvarige tjenester, men likevel er det sjelden at eldre pasienter får utarbeidet individuell plan eller tildelt koordinator ved innleggelse i spesialisthelsetje-

nesten. Forslagsstillerne mener at regjeringen må sørge for at dette endres.

Forslagsstillerne viser til at helseminister Bent Høie i VG har beordret full stopp i nattransport av eldre, og støtter dette. Men dette er ikke tilstrekkelig. Forslagsstillerne etterlyser en gjennomgang og konkrete tiltak for å gjøre utskrivning og hjemtransport trygg og forutsigbar for alle pasienter, inkludert deres pårørende. Det trengs en evaluering av dagens utskrivningspraksis for eldre pasienter fra sykehus. Evalueringen må blant annet omfatte utvikling i liggetid, samarbeid med kommunehelsetjenesten, transportmåte, reinnleggelser, økonomiske incentiver og kvalitet på tjenesten for pasienter som skrives ut.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av utskrivningspraksisen på offentlige sykehus etter innføring av samhandlingsreformen og fremme konkrete tiltak for å sikre alle pasienter trygge utskrivninger og verdig transport fra sykehus.
2. Stortinget ber regjeringen følge opp Nasjonal helse- og sykehusplan (Meld. St. 11 (2015–2016)) og øke sengekapasiteten ved norske sykehus for å møte eldre pasienters behov.
3. Stortinget ber regjeringen gjennom oppdragsdokument eller på annen måte slå fast at hjemtransport av pasienter fra sykehus mellom klokken 22.00 og 07.00 ikke skal tillates, og at ambulansebytter ikke skal skje. Unntak fra dette må begrunnes særskilt.
4. Stortinget ber regjeringen gjennom oppdragsdokument eller på annen måte sikre at pasienter, pårørende og kommunehelsetjenesten gis reell medvirkning ved utskrivning av pasienter fra sykehus.

20. juni 2019

Marit Arnstad

Heidi Greni

Kjersti Toppe